

Roman Uździcki

"Edukacja Ustawiczna. Wymiar teoretyczny i praktyczny", red. Stefan M. Kwiatkowski, Warszawa-Radom 2008 : [recenzja]

Problemy Profesjologii nr 2, 166-169

2008

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Roman Uździcki

recenzja książki: **Stefan M. Kwiatkowski** (red.), *Edukacja Ustawiczna. Wymiar teoretyczny i praktyczny*,
Warszawa – Radom 2008.

W 2008 roku na rynku wydawniczym ukazała się praca zbiorowa pod redakcją naukową Stefana M. Kwiatkowskiego obejmująca szerokie aspekty edukacji ustawicznej. „Edukacja Ustawiczna. Wymiar teoretyczny i praktyczny” to monografia licząca 350 stron tekstu. Prezentacja dorobku teoretycznego i praktycznego w dziedzinie edukacji ustawicznej zawarta jest w 32 opracowaniach zamieszczonych w omawianej pozycji.

Książkę można ocenić jako cenną z kilku choćby powodów. Bezsprzecznie na wyeksponowanie zasługuje podjęty temat. Znaczenie roli i rangi edukacji w życiu człowieka udowodniło, że niemożliwe staje się wyodrębnienie poszczególnych faz w ludzkiej biografii, a jej najgłębszy sens zawiera się od dawna w codzienności. Te znane i akceptowane wnioski w dalszym ciągu budzą potrzebę dyskursu i pokonania barier silnie ugruntowanych w tradycyjnym myśleniu o kształceniu. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że omawiana monografia została dedykowana prof. zw. dr. hab. Zygmuntowi Wiatrowskiemu z okazji Jubileuszu 80-lecia a więc zrozumiałe jest, że zawiera zbiór tekstów poświęcony bliskim Profesorowi problemom edukacji ustawicznej rozpatrywanym z perspektywy pedagogiki pracy. W opracowaniach wielokrotnie autorzy odwołują się przy tym do dorobku Profesora ukazując różnorodność i wielopłaszczyznowość zagadnień pracy, pedagogiki pracy i rynku pracy.

Prezentację dorobku poprzedza „Wprowadzenie” Stefana M. Kwiatkowskiego, w którym autor ukazuje uczestnictwo w procesie edukacji ustawicznej jako ciągły proces poszukiwania życia godnego a tym samym odpowiedniego miejsca w społeczeństwie. Jak pisze autor „edukacja ustawiczna nie ogranicza się do dokształcania i doskonalenia zawodowego – jest swoistą strategią całościowego rozwoju, realizacją idei *uczenia się przez całe życie*”.

Zbiór tekstów rozpoczyna artykuł dotyczący rozważań o przeobrażeniach i przyszłości pracy w ujęciu Zygmunta Wiatrowskiego (E. Malewska) ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia specjalistycznego jako alternatywy dla kształcenia ogólnego, „humanistycznego”. Tym samym (konkluduje autorka) pedagogika pracy dopasowuje się do trendów edukacyjnych przyszłości.

Przybliżenia zagadnień dotyczących nauki o nauczycielu (pedeutologii) w pedagogice pracy podjął się kolejny autor (F. Szłosek). Ze względu na obszar zainteresowań pedagogiki pracy, jakim są procesy kształcenia zawodowego, zagadnienia pedeutologiczne odniesione zostały głównie do nauczyciela kształcenia zawodowego. Poruszana problematyka i w tym wypadku skoncentrowała uwagę autora zarówno na dorobku, jak i osiągnięciach profesora Zygmunta Wiatrowskiego oraz innych wybitnych reprezentantów pedagogiki pracy.

Teoretyczne rozważania o edukacji ustawicznej na styku pedagogiki i pedagogiki pracy podjął się następny autor (W. Furmanek) wychodząc od myśli Jana Pawła II „*Praca jest dla człowieka a nie człowiek dla pracy*” oraz „*Praca ludzka nigdy nie może być towarem*”. W opracowaniu wzięto pod uwagę istotę współczesnego rynku pracy. Ponadto zwrócono uwagę na edukację jako inwestycję w ludzi.

Na perspektywy rozwoju pedagogiki pracy w żywiołowym rozwoju społecznym zwrócili uwagę kolejni autorzy (S. Juszczyk, A. Radziejewicz – Winnicki) wysuwając wniosek, że zarówno pedagogika pracy, jak i inne dyscypliny/subdyscypliny muszą rozwiązać problem nagromadzonej i nowo powstałej wiedzy.

Rozważania w kręgu dialogiczności i normatywności pracy ludzkiej, traktujące pracę jako wartość uniwersalną analizowane są w kolejnym artykule (A. Solak). Natomiast następne opracowania ujmują pedagogikę pracy w kontekście instytucjonalizacji kształcenia. W problematykę tą wprowadza artykuł *Edukacyjne wymiary pedagogiki pracy* (B. Baraniak). Edukacyjne wymiary pedagogiki pracy rozpatrywane są tutaj w ujęciu edukacji szkolnej, przedzawodowej, prozawodowej oraz zawodowej. Autorka przedstawiła je jako model edukacji zawodowej oparty na integracji. Zagadnieniom edukacji szkolnej jako podstawy edukacji całościowej swój artykuł poświęciła kolejna autorka (A. Karpińska) prezentując poza rozważaniami teoretycznymi również wyniki badań CBOS-u oraz wyniki raportu *Społeczny wizerunek polskiej szkoły*. Kolejny tekst omawia problemy edukacji ustawicznej w ujęciu Roberta Kidda, Jacques'a Delorsa i polskiej strategii z 2003 r. (J. Póttórzycki). Prezentacja zawiera podstawowe wskazania edukacji ustawicznej z możliwością wyboru. Edukacja permanentna wobec potrzeb rynku pracy to treść kolejnego opracowania (E. Gaweł – Luty). Autorka prowadzi rozważania na temat edukacji zawodowej i potrzeby kontynuowania własnego rozwoju sprzężonego ze wzrostem wymagań ciągle ewoluującego rynku pracy.

W szeroki dyskurs pedagogiki pracy wpisuje się również problematyka grupy zawodowej nauczycieli. Problematyka edukacji permanentnej nauczycieli stanowi treść kolejnego artykułu (M. Magda-Adamowicz) przybliżając kształcenie ustawiczne w świetle raportów UNESCO a także specyfikę kształcenia i doskonalenia nauczycieli oraz istotę ich awansu zawodowego.

Interesującą część stanowią teksty eksponujące specyficzne problemy współczesności w kontekście wyzwań pedagogiki pracy. Ważny i bardzo aktualny problem wielkiej migracji zarobkowej w odniesieniu do problematyki edukacji permanentnej podjął kolejny autor (K. K. Przybycień) traktując migrację jako przyczynek, skutek i nową formę edukacji permanentnej. Kolejny artykuł porusza problemy ustawicznej edukacji integracyjnej osób z ograniczoną sprawnością w perspektywie pracy (M. Dycht). Na szczególną uwagę zasługuje promowanie idei integracji edukacyjnej osób niepełnosprawnych, co tworzy z kolei warunki do ich pełnej integracji społecznej.

Rozważania o pracy, zawodach i rozwoju pracowniczym otwiera artykuł swoją treścią związany z potrzebami i koniecznością kształcenia pracowniczego (B. Pietrulewicz). Autor analizuje i poszukuje rozwiązań w zakresie zawodowego rozwoju pracowników, które mogłyby kompleksowo wspierać działalność firm. O permanentnym rozwoju kwalifikacji zawodowych człowieka w Polsce stanowi treść następnego artykułu (U. Jeruszka). Autorka prezentuje rozwój zawodowy jako proces obejmujący całe życie człowieka natomiast kształcenie ustawiczne jako determinantę rozwoju kapitału ludzkiego. Omawia również dane na temat udziału Polaków w kształceniu ustawicznym. Tematykę fraktalności wyboru zawodu i pracy w całościowym rozwoju człowieka ukazał autor kolejnego opracowania (K. Wenta) uwzględniając zarówno podejście filozoficzne, jak i psychologiczne oraz socjologizująco – pedagogiczne do spraw związanych z wyborem zawodu. Również problemami rozwoju za-

wodowego, ale w okresie przemysłowym zajął się kolejny opracowujący (Z. Wołk). W artykule prezentowane są poglądy na życie ludzkie jako drogę rozwojową oraz pracę jako znaczące zadanie zawodowe. Rozważania na temat rozwoju zawodowego i kariery zawodowej są treścią następnego artykułu (E. Podolska – Filipowicz) akcentując ząębienie się i uzupełnianie obu tych procesów. O sukcesie zawodowym młodych pracowników stanowi kolejny artykuł (R. Bera), w którym sukces zawodowy postrzegany jest jako istotny wyznacznik efektywnego funkcjonowania człowieka w środowisku pracy, a także jako ważny wymiar jakości życia, jego dobrostanu i pomyślnej realizacji strategii życiowej.

Aktualnymi rozważaniami na styku człowieka pracy i problemami związanymi z bezrobociem podjął się kolejny autor (R. Skrzypniak). Scharakteryzował on bezrobocie, a także jego psychospołeczne skutki, szczególnie człowieka przygotowanego do pracy. O ustawicznej edukacji pracowników jako wyznaczniku rozwoju organizacji XXI wieku napisała kolejna autorka (R. Tomaszewska – Lipiec) wskazując na edukację i rozwój pracowników jako wyzwanie dla nowoczesnych organizacji wskazuje na edukację ustawiczną pracowników w kontekście potrzeb pracodawców. System informacji kierowniczej – podstawowym elementem sprawnego kierowania placówką oświatową stanowi treść następnego artykułu (W. Goriszowski).

Przygotowaniem do efektywnej pracy zawodowej przy uwzględnieniu uwarunkowań psychologiczno-pedagogicznych stanowi treści kolejnego artykułu (W. Łozowiecka). Autorka akcentuje kształtowanie świadomości zawodowej pracownika oraz dokładne określenie celów i priorytetów, jako wektora „motywacja – cel”. Kontekst efektywnego funkcjonowania w zawodzie konkretyzuje następny artykuł (K. Gądecki). Autor podejmuje w nim zagadnienie motywacji do pracy jako element funkcjonalnego zarządzania zasobami ludzkimi w rozwoju zawodowym pracowników w organizacji. Omówione zostało tu pojęcie i rodzaje motywacji, sposoby podejścia do motywacji oraz teorie z tym związane.

Drogami edukacyjnymi jako elementami edukacji w całościowym rozwoju zawodowym absolwentów liceów profilowanych zajął się następny autor (J. Ambroży). Poza teoretycznymi rozważaniami autor prezentuje wyniki badań dróg edukacyjnych absolwentów wszystkich liceów profilowanych województwa pomorskiego. Temat społecznych uwarunkowań udziału kobiet we współczesnym rynku pracy stanowi treść kolejnego opracowania (L. Marszałek). Autorka omawia stereotyp kobiety w korelacji z faktami empirycznymi i umiejscawia kobietę w odpowiednim miejscu na rynku pracy.

Przedmiotem rozważań kolejnego autora to kierunki zmian kapitału społecznego w cywilizacji wiedzy (A. Zając). Autor poprzez analizę istoty kapitału społecznego dostrzega pojawienie się nowego zjawiska oddzielania gospodarki od społeczeństwa. Interesujący problem podejmuje następny opracowujący (R. Cichoń) ukazując wolontariat jako etap i element kształcenia zawodowego oraz edukacji permanentnej jednostki na każdym etapie jej życia zawodowego oraz osobistego ze szczególnym uwzględnieniem czynników sprzyjających powstaniu projektu „Wolontariat – pierwszy krok na rynek pracy”. Problemami uznawania kwalifikacji z wykorzystaniem krajowych standardów kwalifikacji zawodowych dotyczy kolejne opracowanie (I. Woźniak). Artykuł przedstawia możliwości wykorzystania krajowych standardów kwalifikacji zawodowych do potwierdzania i uznawania kwalifikacji. Natomiast standaryzacja kwalifikacji zawodowych ratownika medycznego na tle wymagań rynku pracy

stanowi treść następnego artykułu (J. Błasiak). Autorka prezentuje ogólne korzyści wynikające ze standaryzacji oraz omawia krajowy standard kwalifikacji dla zawodu ratownik medyczny. Wykorzystanie multimediiów w procesie kształcenia i doskonalenia to przedmiot zainteresowania kolejnej autorki (A. Koludo). Obiektem jej zainteresowań jest projektowanie multimedialnych pakietów edukacyjnych. Ostatni z tekstów (J. Moos) odwołuje się do roli i zadań nauczycielskiego zespołu postępu pedagogicznego w edukacji permanentnej oraz głównymi kierunkami działalności tegoż zespołu.

Książka „Edukacja Ustawiczna. Wymiar teoretyczny i praktyczny” podejmuje problemy ze wszech miar aktualne i tym samym wpisuje się w krąg bardzo szerokiego grona odbiorców. Adresowana jest do tych wszystkich, których interesują problemy i zagadnienia związane edukacją ustawiczną i wartościowym funkcjonowaniem jednostki na rynku pracy. I choć zagadnienia te były w ostatnich latach zauważalne w tematach wielu konferencji i opracowań naukowych, to jednak zaprezentowane ujęcie ukazuje wyjątkową ciągłość poruszanych zagadnień w zupełnie nowych warunkach, niosących ze sobą zupełnie inne potrzeby i wyzwania. Wartościowym spoiwem zebranych w książce tekstów jest tu autorytet Jubilata prof. Zygmunta Wiatrowskiego. Odwoływanie się do tekstów jego autorstwa i eksponowanych zagadnień ukazuje je w innym świetle i w innej perspektywie. Tym samym przedstawione przez poszczególnych autorów zagadnienia ukazują specyfikę współczesności i mogą być przydatne nie tylko badaczom, kontynuatorom prezentowanej problematyki, lecz także pracownikom, pracodawcom, osobom zajmującym się całościową edukacją lub problemami rynku pracy, w tym samorządom oraz podmiotom zajmującym się zawodową edukacją szkolną i pozaszkolną. W kręgu odbiorców nie sposób pominąć również tych wszystkich, którzy refleksyjnie podchodzą do swojego rozwoju patrząc przez pryzmat permanentnej edukacji.